HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2026/2027-15)

DÜNYA PREMATÜRE GÜNÜ
15 KASIM 2026

Sağlıklı bir yaşamın temeli, sağlıklı bir gebelik süreci ve sonrasında zamanında ve sağlıklı bir doğumla başlar. Ancak dünyada ve ülkemizde pek çok bebek gebelik süreci tamamlanmadan, beklenen zamandan önce yani prematüre doğmaktadır. Normal gebeliğin süresi ortalama 40 haftadır. Eğer bebek 37 haftadan daha önce doğarsa prematüre bebek olarak kabul edilir. Doğum ne kadar erken olursa, sağlıkla ilgili riskler de o kadar artmaktadır.[1]

Preterm doğumların çoğu kendiliğinden gerçekleşirken, bir bölümü anneyle veya anne karnındaki fetüsle ilgili istenmeyen durumlar nedeniyle tıbbi müdahale sonucu meydana gelmektedir. Çoğul gebelikler, enfeksiyonlar, diyabet ve hipertansiyon başlıca nedenler arasında yer almakta, ancak birçok olguda neden belirlenememektedir. Genetik etkenlerin de rol oynayabileceği düşünülmektedir. Preterm doğumlar özellikle Güney Asya ve Sahra Altı Afrika'da yoğunlaşmakla birlikte küresel bir sağlık sorunudur. Sağkalım, doğumun gerçekleştiği ülkenin gelir düzeyine göre belirgin farklılık göstermektedir. Gebeliğin 28. haftasından önce doğan bebeklerde yaşamın ilk günlerindeki ölüm oranı, düşük gelirli ülkelerde %90'ın üzerindeyken yüksek gelirli ülkelerde %10'un altındadır.[2]

Preterm doğum, serebral palsi, enfeksiyonlar, kronik hastalıklar ve öğrenme güçlükleri açısından risk oluşturmakla birlikte, uygun bakım ve izlemle prematüre bebekler sağlıklı gelişim gösterebilir ve miadında doğan bireylerle benzer bir yaşam sürdürebilir. Bununla birlikte, preterm doğan bebeklerin ölüm hızları ülkelerin sosyoekonomik koşullarına göre belirgin farklılık göstermektedir. Bu hız, sosyoekonomik düzeyi yüksek ülkelerde binde 4'e kadar gerilerken, düşük düzeydeki ülkelerde binde 260'a ulaşmaktadır. Türkiye için ise 2019 Küresel Hastalık Yükü Raporu'nda yaklaşık binde 78 olarak bildirilmektedir.[3]

Son on yılda, ebeveynler, sağlık çalışanları, akademik çevreler, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşların oluşturduğu ağların öncülüğünde, preterm doğumların ve ölü doğumların önlenmesine yönelik toplumsal girişimler artmıştır. Dünya genelinde preterm doğumdan etkilenen ailelerin oluşturduğu gruplar, daha iyi bakıma erişimin sağlanması, sağlık politikalarının geliştirilmesi ve benzer deneyimleri yaşayan ailelerin desteklenmesinde öncü rol üstlenmiştir.

DSÖ, UNICEF, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve Anne, Yenidoğan ve Çocuk Sağlığı Ortaklığı (PMNCH), kadınlara ve yenidoğanlara sunulan bakımın iyileştirilmesi ve preterm doğumla ilişkili risklerin azaltılması amacıyla aşağıdaki eylemler için çağrıda bulunmaktadır:

- **Yatırımların artırılması:** Anne ve yenidoğan sağlığını geliştirmek, ihtiyaç duyulan yer ve zamanda yüksek kaliteli bakım sunulmasını sağlamak üzere ulusal ve uluslararası kaynakların harekete geçirilmesi.
- **Uygulamaların hızlandırılması:** Anne ve yenidoğan bakımına yönelik mevcut ulusal politikaların

[1] [İnternet] https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler-cocukergen/dunya-premature-gunu.html Erişim:13.11.2026
[2] [İnternet] https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/preterm-birth Erişim:13.11.2026
[3] [İnternet] https://ourworldindata.org/grapher/deaths-from-preterm-birth-complications?tab=scatter&time=latest&country=&yScale=log Erişim: 13.11.2026

Bu dokuman, Dr. Ilgaz İnce Temel tarafından, Öğr. Gör. Dr. Meltem Şengelen danışmanlığında 14.11.2026 tarihinde hazırlanmıştır.
Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik,vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
İnce Temel I, Şengelen M. Dünya Prematüre Günü Bilgilendirme Notu -HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2026/2027-15-[Internet]
http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/. Erişim: 16.11.2026

uygulanması yoluyla ülkelerin belirlediği ilerleme hedeflerine ulaşılması.

- **Sektörler arası bütünleşme:** Yaşam boyunca eğitimin desteklenmesi, sektörler arası ortak finansmanla daha etkin ekonomik yatırımların teşvik edilmesi, yaşamın tüm dönemlerinde iklim değişikliğine uyum çalışmalarının güçlendirilmesi ve acil durum sistemlerinin koordinasyonu ile dayanıklılığının artırılması.
- **Yerel öncülükte yenilikçilik:** Bakım kalitesinin ve hizmetlere erişimde hakkaniyetin geliştirilmesi amacıyla yerel öncülükte yürütülen yenilikçi uygulamalara ve araştırmalara yatırım yapılması.[4]

Dünya Prematüre Günü, Yenidoğan Bakımı için Avrupa Vakfı (EFONI) tarafından, 2008 yılında küresel olarak preterm doğumların sebep olduğu zarar ve yükler hakkında bilinçlenmeyi ve preterm doğumları deneyimleyen ailelere destek vermeyi sağlamak amacıyla ilan edilmiştir. Dünya Prematüre Günü kapsamında her yıl erken doğuma ilişkin farkındalığı artırmak, prematüre bebeklerin ve ailelerinin gereksinimlerine dikkat çekmek ve nitelikli bakıma erişimi desteklemek amacıyla farklı bir tema belirlenmektedir. 2026 teması iki bölümden oluşmaktadır. Temanın ilk bölümü olan **"Küçük bebekler, büyük potansiyel" (*Small babies, big potential*)**, bir umut mesajıdır. Zamanından önce doğan her bebek, yaşamını sürdürme, sağlıklı gelişme ve potansiyelini tam olarak gerçekleştirme fırsatını hak etmektedir.

İkinci bölüm olan **"Geleceklerini korumak için izlem hizmetlerine yatırım yapın" (*invest in follow-up care to protect their future*)** ise bir eylem çağrısıdır. Bu ifade, hükümetlerin, sağlık hizmeti sunucularının, politika yapıcıların, hak savunucularının ve toplumların taburculuk sonrası izlem ve bakım hizmetlerini güçlendirmesi ve hiçbir bebeğin yenidoğan yoğun bakım ünitesinden ayrıldıktan sonra desteksiz kalmaması gerektiğini vurgulamaktadır.

Daha önce 17 Kasım'da anılan Dünya Prematüre Günü'nün, DSÖ'nün küresel sağlık kampanyaları takvimine dahil edilmesi sürecinde, 2026 yılından itibaren **15 Kasım'da** anılması kararlaştırılmıştır. Tarih değişikliği, 17 Kasım'ın Rahim Ağzı Kanserinin Eliminasyonu Günü'ne ayrılmış olması nedeniyle, her iki konuya da küresel düzeyde yeterli görünürlük sağlanması amacıyla yapılmıştır.[5]

Şekil 1. Dünya Prematüre Günü[5]

[4] [İnternet] https://www.unicef.org/turkiye/en/press-releases/150-million-babies-born-preterm-last-decade Erişim: 14.11.2026
[5] [İnternet] https://www.gfcni.org/campaigns/world-prematurity-day Erişim: 14.11.2026